

ORKAANSEIZOEN

Fernanda Melchor

Orkaanseizoen

Uit het Spaans vertaald
door Bart Peperkamp

WERELDBIBLIOTHEEK • AMSTERDAM

Oorspronkelijke titel *Temporada de huracanes*
© 2017 Penguin Random House Grupo Editorial, Mexico
© 2020 Nederlandse vertaling Bart Peperkamp /

Uitgeverij Wereldbibliotheek
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Maartje Vermeer
Omslagbeeld © Isabelle Hayeur
Foto auteur © Antonio Cruz

NUR 302

ISBN 978 90 284 2779 2

www.wereldbibliotheek.nl

Voor Eric.

*He, too, has resigned his part
In the casual comedy;
He, too, has been changed in his turn
Transformed utterly:
A terrible beauty is born.*

W.B. Yeats
Easter, 1916

*Sommige gebeurtenissen waarover hier
verteld wordt hebben echt plaatsgevonden.
Alle personages zijn verzonnen.*

Jorge Ibargüengoitia
De dode meisjes

I

Door de boven de rivier gelegen kloof kwamen ze bij het kanaal, met hun katapulten in de aanslag en klaar voor de strijd, met hun ogen halfgesloten, bijna helemaal dichtgeknepen in de schittering van het middaguur. Ze waren met z'n vijven, hun aanvoerder meegeteld, de enige die een zwembroek droeg: een rode zwembroek, die fel oplichtte tussen de zeer lage en uitgedroogde suikerrietplanten die begin mei nog op de velden stonden. De rest van de manschappen liep in onderbroek achter hem aan, de vier die laarzen aan hun voeten hadden, de vier die om beurten de emmer met kleine stenen droegen die ze die morgen uit de rivier hadden opgediept; de vier, dreigend en woest kijkend en zozeer bereid zich op te offeren dat zelfs de jongste van hen niet had durven bekennen dat hij bang was, terwijl hij zwijgend achter zijn makkers aan liep, met het elastiek van de katapult gespannen in zijn handen, de kiezelsteen strak tegen de schapenleren band gedrukt, klaar om het eerste wat hem tegemoetkwam te verwonden, wanneer ook maar iets zou wijzen op een hinderlaag: het gekrijs van de grote kiskadie, die als een geronselde wachter in de bomen

achter hen zat, of het geritsel van de bladeren wanneer die met geweld opzij worden geduwd, of het suizen van stenen wanneer die door de lucht voor hen zouden klieven, in de warme bries vol etherische kalkoengieren die zich aftekenden tegen de bijna witte lucht en in een stank die erger was dan een handvol zand die in je gezicht wordt gesmeten, een pestlucht waar je bijna van moest overgeven zodat die maar niet in je darmen zou binnendringen, een lucht die je de lust ontnam om verder te lopen. Maar de aanvoerder wees naar de oever van de beek, en alle vijf, op handen en voeten op het verdorde gras, de vijf die tot één enkel lichaam waren samenge-drongen, de vijf die omgeven werden door groene vliegen, herkenden ten slotte dat wat boven het gele schuim op het water uitstak: het vergane gezicht van een dode tussen het riet en de plastic zakken die door de wind vanaf de grote weg daarheen waren geblazen, het donkere mom-bakkes dat kolkte in een myriade van zwarte slangen en dat glimlachte.

II

Ze noemden haar de Heks, net als haar moeder: eerst heette ze nog de Kleine Heks, toen het oude wijf begon met haar handeltje in genezingen en vervloeking, en de Heks zonder toevoeging toen ze alleen was achtergebleven, toen, in het jaar van de aardverschuiving. Of ze wellicht ooit ook een andere naam had gekregen, een naam die was vastgelegd op een met het verstrijken van de jaren vaal geworden en door wormen aangevreten stuk papier, misschien weggestopt in een van die kasten die het oude wijf volpropte met smerige zakken en vodden en met plukken uitgetrokken haar en botten en etensresten, of ze ooit ook nog een doopnaam en achternamen had gekregen, net als de andere mensen in het dorp, dat was iets wat niemand ooit te weten was gekomen; zelfs de vrouwen die het huis vrijdags bezochten, hadden nooit gehoord dat zij anders genoemd werd. Altijd was het jij, idioot, of jij, klotegriet, of jij, verdomd duivelskind, wanneer de Oude wilde dat de Kleine Heks bij haar kwam, of dat ze stil moest zijn, of gewoon dat ze zich koest moest houden onder de tafel en haar moest laten luisteren naar het geweeeklaag van de vrouwen, naar het gesnotter

waarmee die hun zorgen, kwaaltjes en verhalen over hun slapeloosheid kruidden, naar hun dromen over gestorven verwanten, hun verhalen over de ruzies met hen die nog leefden, en over geld, bijna altijd ging het over geld, maar ook over hun man, en die hoeren langs de grote weg, en over ik weet niet waarom ze altijd bij me weggaan, juist wanneer ik er het meeste van verwacht, daarover huilden ze bij haar uit, en waar dient het allemaal voor, jammerden ze, je kon eigenlijk maar beter doodgaan, en dat dan niemand ooit nog zou weten dat ze geleefd hadden, en met de punt van hun sjaal veegden ze hun gezicht schoon, hun gezicht dat ze hoe dan ook bedekten wanneer ze de keuken van de Heks uit liepen, want het mocht niet zo zijn dat de mensen later – je wist maar nooit, want er werd heel wat afgekletst in het dorp – zouden zeggen dat ze naar de Heks waren geweest omdat ze van plan waren wraak op iemand te nemen, dat ze een vloek beraamden tegen de sloerie die bezig was hun man van hen af te troggelen, want er waren heel wat vrouwen die valse getuigenissen verzonnen wanneer iemand in alle onschuld alleen maar een middeltje probeerde te krijgen tegen de indigestie van dat rotjong met zijn verstopping dat in zijn eentje een kilo aardappelen naar binnen had zitten werken, of een thee die zou helpen tegen haar vermoeidheid, of een zalfje tegen darmstoornissen, dus, of wanneer ze alleen maar eventjes daar bij haar in de keuken ging zitten om haar hart uit te storten, om uiting te geven aan haar verdriet, aan de droefheid die zonder hoop in haar strot klapwiekte. Want de Heks luisterde en de Heks ver-

baasde zich schijnbaar nergens over, want de mensen zeiden zelfs over haar dat zij haar man had vermoord, niemand minder dan die klootzak van een Manolo Conde, en dat dan vanwege het geld, zijn geld en het huis en de grond van die ouwe, zo'n honderd hectaren bouwland en grasland voor het melkvee die zijn vader hem had nagelaten, alle grond die er nog over was nadat hij bijna al het land stukje bij beetje verkocht had aan de baas van het Syndicaat van de Suikerfabriek, om zelf nooit te hoeven werken, om te kunnen rentenieren en – zo zei men – te kunnen leven van zijn handeltjes die altijd slecht voor hem uitpakten, en die haciënda was zo groot, dat toen don Manolo stierf er nog een flink stuk van over was dat een aardige cent opleverde, zo veel dat de zoons van de ouwe, twee al grote knullen die al waren afgestudeerd en die don Manolo had gekregen bij de vrouw die zijn wettige echtgenote was, daar in Montiel Sosa, even een kijkje kwamen nemen in het dorp zodra ze het nieuwtje hoorden: een acuut infarct, dat was wat de arts uit Villa tegen hen zei, toen de jongens kwamen aanzetten bij dat huis te midden van de rietsuikervelden waar de mensen bij het lijk zaten te waken, en daar en waar iedereen bij was, zeiden ze tegen de Heks dat ze tot de volgende dag de tijd kreeg om op te sodemieteren, dat ze weg moest uit het huis en uit het dorp, dat ze wel gek moest zijn wanneer ze dacht dat zij, zijn beide zoons, zouden toestaan dat een snol de bezittingen van hun vader zou inpikken: de grond, het huis – dat huis dat na al die jaren nog altijd in de steigers stond, omdat het groots en wanstaltig was,

net als de dromen van don Manolo, met zijn bordes en balustrade met gipsen engeltjes, en met zijn zeer hoge plafonds waarin de vleermuizen nestelden – en ook het geld, dat naar men zei ergens in dat huis verstopt was, een heleboel munten die waren uitgegeven ter gelegenheid van een eeuwfeest, munten die don Manolo van zijn vader had geërfd en die hij nooit naar de bank had gebracht, en de diamant, de ring met diamanten die niemand ooit gezien had, zelfs de beide zoons niet, maar waar volgens hen een steen in zat die zo groot was dat hij wel vals leek, een echt aandenken dat had toebehoord aan don Manolo's grootmoeder, mevrouw Chucita Villagarbosa de los Monteros de Conde, een ring die wettelijk en zelfs volgens goddelijk recht toekwam aan de moeder van de jongens, de wettige echtgenote van don Manolo ten overstaan van God en de mensen, niet aan die omhooggevallen, verachtelijke en moorddadige sloerie, dat mens dat de Heks werd genoemd, dat mens dat net deed of ze een hele dame was, maar dat niet meer was dan een hoer, een hoer die don Manolo in een hut in het oerwoud had opgepikt om maar iemand te hebben bij wie hij zijn laagste instincten kon uitleven in de eenzaamheid van de vlakte. Al met al een slechte vrouw, want niemand wist hoe ze – misschien wel geraden door de duivel, zoals sommigen dachten – erachter was gekomen dat er bepaalde kruiden op de heuvel groeiden, bijna helemaal boven op de top, tussen de oude ruïnes, die volgens die lui van de overheid graven waren van de vroegere bewoners, de mensen die ooit deze streek bewoond hadden, zij

die het eerst waren gekomen, zelfs eerder dan de spanjolen die dat alles vanaf hun boten hadden gezien en gezegd hadden: pik in, dit land is van ons en van het koninkrijk Castilië, en de vroegere bewoners, die paar die er nog over waren, moesten naar het gebergte vertrekken en raakten alles kwijt, zelfs de stenen van hun tempels, die later uiteindelijk begraven werden onder de heuvel, toen, tijdens de orkaan van '78, bij die aardverschuiving, die modderstroom die meer dan honderd inwoners van La Matosa bedolven had, net als de ruïnes waar, naar men zei, die kruiden groeiden die de Heks kookte om er een vergif van te maken dat geen kleur of smaak had en ook geen enkel spoor naliet, want zelfs de arts uit Villa zei dat don Manolo aan een infarct was gestorven, maar zijn halsstarrige zoons zeiden dat het door een vergif kwam, en later beschuldigden de mensen de Heks ook van de dood van don Manolo's zoons, want uitgerekend op de dag van de begrafenis werden die door de duivel gehaald, op de grote weg, toen ze aan het hoofd reden van de stoet die op weg was naar de begraafplaats van Villa; de twee stierven toen ze verpletterd werden door een lading ijzeren staven die losraakten van een vrachtauto die voor hen reed, op de foto's die de volgende dag in de kranten stonden, was allemaal bebloed ijzer te zien, iets afschrikwekkends, want nooit heeft iemand kunnen verklaren hoe dat ongeluk kon gebeuren, hoe de staven los waren geraakt uit de sjorring, hoe ze door de voorruit waren geschoten en hen allebei hadden doorboord, en er waren lui die nog verder gingen en zeiden dat het de schuld van

de Heks was, dat de Heks hen vervloekt had, dat die slechte vrouw zich in ruil voor magische krachten aan de duivel had overgeleverd, om het huis en de grond maar niet kwijt te raken, en rond die tijd had de Heks zich opgesloten in het huis en daarna was ze er nooit meer uitgekomen, overdag niet en 's nachts niet, misschien uit angst voor de wraak van de familie Conde, of wellicht omdat ze iets te verbergen had, een geheim waar ze geen afstand van wilde doen, iets in dat huis wat ze niet onbewaakt wilde achterlaten, en ze werd mager en bleek en je schrok wanneer je haar zag, want ze leek wel gek te zijn geworden, en de vrouwen uit La Matosa waren degenen die haar wat te eten brachten in ruil voor haar hulp, voor de geneesmiddelen die ze voor hen maakte, de brouwsels die de Heks aftrok van de kruiden die ze zelf in de tuin op haar binnenplaats plantte of die de vrouwen voor haar moesten gaan halen op de heuvel, toen de heuvel nog bestond. In die tijd begonnen de mensen ook het vliegende beest te zien dat 's avonds de mannen achternazat die over de onverharde paden tussen de dorpen naar huis teruggingen, met zijn open klauwen om ze te verwonden of misschien wel om ze op zijn vlucht mee te nemen naar de hel, en de ogen van het dier werden verlicht door een angstwekkend vuur; in die tijd begonnen de mensen ook het gerucht te verspreiden over dat standbeeld dat de Heks ergens in een kamer van dat huis verborgen hield, ongetwijfeld ergens op de bovenverdieping waar ze nooit iemand toeliet, zelfs de vrouwen niet die bij haar kwamen, een kamer waarin ze – zei men – zich

opsloot om er ontucht te plegen, ontucht met dat standbeeld dat niets anders was dan een enorm beeld van de duivel, met een lid dat even groot en dik was als de arm van een man die zijn jachtmes vasthield, een buitengewoon grote roede waarmee de Heks zich iedere avond, zonder er één over te slaan, verenigde, en daarom zei ze dat ze geen man nodig had, en inderdaad, na don Manolo's dood had de kol, voor zover men wist, nooit meer een man gehad, en hoe kon dat ook anders, want zij liep zelf altijd te schelden op mannen, zei dat het allemaal dronkenlappen en lafbekken waren, een zootje vernerderde en minderwaardige honden, laaghartige varkens, en ze zei dat ze nog liever doodging dan dat ze zou toestaan dat een van die schijtebroeken haar huis binnenkwam, en dat zij, de vrouwen uit het dorp, een stelletje sloeries waren omdat ze hen duldden, en haar ogen schitterden wanneer ze dat zei, en heel even zag ze er dan weer knap uit, met haar verwarde haren en door de opwinding roodgekleurde wangen, en de vrouwen uit het dorp sloegen een kruis, want ze konden zich voorstellen hoe ze, naakt en diep weggezakt op zijn bizarre roede, op de duivel zat, hoe ze die pik helemaal in zich opnam terwijl het zaad van de duivel over haar dijnen droop, rood als lava, of groen en dik als de brouwsels die in de ketel op het vuur stonden te pruttelen en waar de Heks hun lepels vol van gaf om hen te genezen van hun kwalen, of misschien was dat zaad zwart als teer, zwart als de enorm grote pupillen en het verwarde haar van de peuter die de vrouwen op een dag verstoppt onder de keukentafel aan-

troffen, een schepsel dat de rok van de Heks vasthield en zo stom en schriel was dat veel vrouwen in stilte baden dat het niet lang zou blijven leven, dat het niet zou hoeven lijden; hetzelfde schepsel dat ze een tijd later zittend onder aan de trap verrasten met een opengeslagen boek op haar gekruiste benen, terwijl haar lippen in stilte de woorden kauwden die haar grote zwarte ogen woord voor woord lazen, en het nieuws deed binnen een paar uur de ronde, want die dag hoorden ze zelfs in Villa dat de dochter van de Heks nog leefde, iets wat opmerkelijk was, want zelfs de misbaksels die de dieren soms baarden, bokken met vijf poten of kippen met twee koppen, stierven altijd binnen een paar dagen nadat ze hun ogen geopend hadden, en de dochter van de Heks daarentegen, de Kleine zoals ze haar vanaf dat moment gingen noemen, dat schepsel dat in het geheim en in schaamte gebaarde was, werd met de dag groter en sterker, en al gauw kon ze iedere taak die haar moeder haar in de maag splitste uitvoeren: brandhout hakken en met het water uit de put sjouwen en naar de markt in Villa lopen, dertien en een halve kilometer heen en dertien en een halve terug, met de boodschappentassen en de kisten op haar rug, zonder ooit even stil te staan om uit te rusten, en al helemaal niet om van de weg af te gaan of rond te lumelen met de andere meisjes van het dorp, want die durfden hoe dan ook geen van allen met haar te praten, zelfs lachte geen van hen haar uit vanwege haar verwarde kroeshaar en haar voddige kleren en haar enorm grote blote voeten, even lang en even slungelig, even daad-

krachtig als een jongen als ze was en slimmer dan om het even welk ander meisje, want na een tijdje kwam men erachter dat de Kleine degene was die in dat huis de geldzaken regelde, en ook degene die met de lui van de Suikerfabriek onderhandelde over de pacht die er nog binnenkwam van dat stukje grond, met die lui die zaten te wachten op een moment van onachtzaamheid van de Heksen om hen door middel van wettelijke spitsvondigheden te kunnen beroven, gebruikmakend van het feit dat er geen documenten waren, dat er geen man was die hen in bescherming nam, hoewel ze daar ook geen behoefte aan hadden, want de Kleine had – Joost mocht weten hoe – geleerd om over geldzaken te onderhandelen, en ze was zo'n smeerlap dat ze op een dag zelfs in de keuken verscheen om prijzen te bepalen voor de consultaties, want de Oude – die toentertijd nog niet ouder was dan veertig jaar, maar die vanwege haar rimpels en grijze haren en al dat hangende vel al wel zestig leek –, de Oude dus, had ze niet meer allemaal op een rijtje en ze vergat geld voor de consultaties te innen, of ze stelde zich tevreden met wat de vrouwen haar maar wilden geven: een bruin suikerbrood, een half pond gedroogde kikkererwten, een puntzak met al half verdroogde citroenen of een kip met wormen: rotzooi, zeg maar, totdat de Kleine Heks een halt toeriep aan de chaos en op een dag in de keuken verscheen, en met haar grove, niet aan praten gewende stem zei ze dat de giften die de vrouwen meebrachten niet voldoende waren om het tarief van het consult te dekken en dat het zo niet langer kon, dat er

vanaf dat moment tarieven zouden zijn die afhankelijk waren van de moeilijkheidsgraad van de klus, afhankelijk van de middelen die haar moeder moest inzetten en het soort toverkunst dat vereist was om het gewenste resultaat te bereiken, want het kon toch niet zo zijn dat het genezen van een paar aambeien hetzelfde was als het verzoek om ervoor te zorgen dat de man van iemand anders zich volledig aan jouw voeten zou werpen, of dat ze je met je dode moeder liet praten om erachter te komen of die je had vergeven dat je haar bij leven aan haar lot had overgelaten, nietwaar? Dus vanaf die dag zou het anders gaan, en dat stond veel vrouwen helemaal niet aan en ze kwamen vrijdags niet meer, en wanneer ze zich niet goed voelden, gingen ze voortaan naar die heer in Palo Gacho die beter scheen te zijn dan de Heks, want vanuit de hoofdstad kwamen ze naar hém toe, lui die bekend waren van de televisie, voetballers, politici op verkiezingscampagne, ook al was hij wel een afzetter, en omdat de meeste vrouwen niet eens genoeg geld hadden om de bus naar Palo Gacho te betalen, konden ze maar beter tegen de Kleine zeggen: praat eens met haar, hoeveel zou het dan moeten kosten, omdat ze niet meer dan zó veel bij zich hadden en wat was dan een redelijk bedrag?, en de Kleine liet hun haar tanden zien, die grote tanden van haar, en zei tegen hen dat ze zich geen zorgen hoefden te maken, dat als ze niet genoeg geld hadden ze haar iets in onderpand konden geven, zoals die oorbellen die je laatst in had, of het kettinkje van je kleine meid of – vooruit dan maar – een stoofschotel met lamsvlees, of je koffie-